

MANIFFESTO COMISIWN BEVAN

**MAE IECHYD YN BWYSIG: CREU
GOFAL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL
CYNALIADWY YNG NGHYMRU**

Mis Ionawr 2026

MANIFFESTO COMISIWN BEVAN

Mae Iechyd yn Bwysig: Creu Gofal Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cynaliadwy yng Nghymru

Mae Cymru ar adeg dyngedfennol. Mae'r pwysau ar ein system iechyd a gofal yn cynyddu, mae anghydraddoldebau'n dwysáu, ac mae anghenion cenedlaethau'r dyfodol yn galw am atebion beiddgar a hirdymor. Bydd y dewisiadau a wneir yn y blynyddoedd nesaf yn siapio nid yn unig dyfodol y GIG a gofal cymdeithasol, ond iechyd a lles pobl a chymunedau ledled Cymru.

Mae Comisiwn Bevan yn cyflwyno'r maniffesto hwn i ddarparu gweledigaeth glir ac annibynnol ar gyfer sicrhau system iechyd a gofal gynaliadwy a theg sy'n addas ar gyfer y dyfodol. Wedi'i seilio ar dystiolaeth, ac wedi'i danategu gan egwyddorion gofal iechyd doeth ac arloesi, mae'r maniffesto hwn yn nodi'r camau y credwn sy'n hanfodol i adeiladu dyfodol iachach, tegach ac yn fwy gwydn i bobl ac i Gymru ei hun.

Credwn fod **iechyd yn bwysig** — i unigolion, i gymunedau ac i'r genedl. Drwy ganolbwyntio ar atal, defnyddio ein hadnoddau'n ddoeth ac ail-lunio ac arloesi gwasanaethau i ddiwallu anghenion, gall Cymru arwain y ffordd wrth greu system gynaliadwy sy'n darparu'n wirioneddol i bobl ac gyda phobl. Dyma ein galwad am uchelgaïs, am ddewrder ac am gyfrifoldeb ar y cyd. Mae dyfodol iechyd a gofal yng Nghymru yn dibynnu ar y penderfyniadau a wnawn heddiw.

EIN SYLFEINI AR GYFER Y DYFODOL

Mae ein galwadau maniffesto wedi'u seilio ar ein gwaith a'n meddwl hyd yma, tystiolaeth ryngwladol ehangach ac ymgysylltiad helaeth â phobl a gweithwyr proffesiynol. Maent yn cynnwys:

Sylfeini ar gyfer y Dyfodol

- Pobl a Chymunedau Gwydn ac Adnoddol
- Gofal Doeth, Integredig ac Equally Well
- Gweithlu, Gwasanaethau a Systemau Cynaliadwy
- Diwylliant Deinameg, Arloesol ac Trawsnewidiol

Pwynt Tro: Uno ar gyfer Dyfodol Iechyd a Gofal yng Nghymru

Daeth ein Uwchgynhadledd ddiweddar â phrif arweinydd o bob cwr o Gymru ynghyd, gan nodi themâu a chamau gweithredu sy'n galw am atal, cydweithio, arloesi a chynaliadwyedd hirdymor. Mae'r rhain i gyd wedi llywio'r **tair ymrwymiad craidd** yn y maniffesto hwn:

YM RWYM IAD 1

MAE IECHYD YN BWYSIG: CADW POBL YN IACH, YN GYFRANNOL AC YN WEITHGAR AR BOB CAM O FYWYD

Mae Cymru lewyrchus yn dibynnu ar gefnogi pobl i aros yn iach ac yn weithgar drwy gydol eu bywydau, o'r blynyddoedd cynnar hyd at henaint. Rhaid i Gymru greu amgylcheddau, gwasanaethau a chymunedau sy'n grymuso pobl i fyw bywydau iach, cysylltiedig a boddhaus.

Credwn y dylai Cymru:

- Roi'r dechrau gorau posibl i bob plentyn drwy gefnogaeth gref yn y blynyddoedd cynnar, gwybodaeth a sgiliau iechyd i deuluoedd i atal salwch.
- Hyrwyddo lles yn y gweithle, gan ymgysylltu â chyflogwyr ac annog pobl i wneud newidiadau, gan gydbwysu iechyd â'u cyfrifoldebau bob dydd.
- Cefnogi annibyniaeth yn hwyrach mewn bywyd, gan sicrhau bod pobl hŷn yn gallu byw'n iach ac yn dda gartref ac yn eu cymunedau lleol.
- Mabwysiadu dull cymdeithas gyfan: mae iechyd da'n dibynnu ar dai, addysg, gwaith, yr amgylchedd a'r gymuned — nid ysbytai a lleoliadau gofal iechyd yn unig.

Pam mae hyn yn bwysig:

- Yn adeiladu pobl wydn a chymunedau llewyrchus
- Yn lleihau pwysau ar ysbytai a gofal cymdeithasol
- Yn cryfhau cynaliadwyedd economaidd a chymdeithasol
- Yn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau ledled Cymru

Gweithredu: Dylai Cymru:

- Blaenoriaethu atal ac ymyrraeth gynnar, gan greu amgylcheddau cefnogol ac annog newid.
- Gwreiddio iechyd ym mhob polisi: sicrhau bod strategaethau tai, trafnidiaeth, addysg a chyflogaeth yn ystyried eu heffaith ar ganlyniadau iechyd.
- Gweithio mewn partneriaeth â phobl a sefydliadau i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol, gan harneisio sgiliau ac adnoddau ar draws cymdeithas, gan gynnwys gwirfoddolwyr.
- Defnyddio offer digidol i helpu pobl i reoli eu hiechyd a'u lles eu hunain.
- Rhoi dechrau teg i bob plentyn drwy wneud blynyddoedd cynnar iach yn flaenoriaeth genedlaethol.

Ein neges: Cadw pobl yn iach ar bob cam o fywyd yw carreg sylfaen system iechyd a gofal gynaliadwy a chymunedau llewyrchus.

YM RWYM IAD 2

MAE IECHYD YN BWYSIG: BOD YN DDOETH A DEFNYDDIO POB SGIL AC ADNODD YN EFFEITHIOL — STOPIO GWASTRAFF A GWEITHGAREDD SY'N YCHWANEGU YN YCHWANEGOL LLAI O WERTH

Mae system iechyd a gofal gynaliadwy yn gofyn i bawb weithio gyda'i gilydd, gan wneud y defnydd gorau o'r holl sgiliau ac adnoddau sydd ar gael. Rhaid inni ymgysylltu â chefnogaeth ehangach y gymuned a rhoi terfyn ar arferion sy'n gwastraffu adnoddau, yn dyblygu gwaith neu'n methu gwella canlyniadau. Dylem ailgyfeirio egni at yr hyn sy'n wirioneddol bwysig i bobl.

Credwn y dylai Cymru:

- Diweddu arferion gwastraffus neu werth isel, e.e. mewn meddyginiaethau, triniaethau a gwasanaethau.
- Dileu dyblygu drwy dorri siloau, integreiddio gwasanaethau a rhannu modelau profedig ledled Cymru.
- Symud o or-feddyginiaeth tuag at ragnodi cymdeithasol, hunanreolaeth ac arloesiadau eraill i reoli cyflyrau iechyd.
- Canolbwyntio ar ganlyniadau yn hytrach na gweithgarwch yn unig.
- Adolygu ac adnewyddu sgiliau, rolau a chyfrifoldebau i ddiwallu anghenion y dyfodol.

Pam mae hyn yn bwysig:

- Yn adeiladu system fwy effeithlon, gwydn ac o ansawdd uchel
- Yn rhyddhau ac yn ailgydbwyso adnoddau i ddiwallu anghenion pobl yn well
- Yn dangos arweinyddiaeth ddoeth a gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar werth
- Yn ymgysylltu â sgiliau ac adnoddau ehangach y tu allan i'r system iechyd a gofal

Gweithredu: Dylai Cymru:

- Defnyddio tystiolaeth a data i lywio gwasanaethau ac adnabod arferion gwerth isel.
- Cynnwys staff, pobl a chymunedau mewn penderfyniadau a chyd-ddylunio gwasanaethau.
- Cryfhau cydweithio traws-sector a dysgu ar y cyd.
- Defnyddio potensial llawn data, technoleg ac AI mewn iechyd a gofal.

Ein neges: Rhaid i Gymru ofyn y cwestiwn anodd: Beth allwn ni roi'r gorau i'w wneud, neu ei wneud yn wahanol? Dim ond wedyn y gallwn adeiladu system ddoeth, gynaliadwy sy'n darparu gofal o ansawdd uchel ac sy'n rhoi gwerth i bobl.

CYM RWYM IAD 3

MAE IECHYD YN BWYSIG: TRAWSTRYWYD A CHREU SYSTEM IECHYD A GOFAL DEINAMEG SY’N ADDAS AR GYFER Y DYFODOL

Mae angen system iechyd a gofal ddeinameg ar Gymru sy’n gallu addasu i anghenion y dyfodol. Mae hyn yn gofyn am arweinyddiaeth feiddgar, trawsnewid ystyrion a mabwysiadu arloesi’n gyflymach. Mae hefyd yn dibynnu ar weithlu sydd â’r sgiliau, yr hyder a’r gefnogaeth i weithio mewn ffyrdd newydd. Rhaid i ddigidol, data a thechnoleg fod yn alluogwyr craidd i wella mynediad, cynhyrchiant a chanlyniadau.

Credwn y dylai Cymru:

- Symud o newid bach i drawsnewid system gyfan, gan ail-ddylunio gwasanaethau gyda phobl ac o’u hamgylch.
- Buddsoddi mewn gweithlu medrus, hyblyg a grymus, gyda rolau newydd, llwybrau gyrfa a ffyrdd newydd o weithio.
- Cyflymu trawsnewid digidol, gan wneud gofal digidol a galluogi data yn ddiofyn lle bo’n briodol.
- Mabwysiadu, lledaenu a graddio arloesi’n gyflym, gan leihau amrywiad a rhoi terfyn ar ddibyniaeth ar fodolau hen ffasiwn.
- Creu diwylliant sy’n annog dysgu ar y cyd ac atebion ar y cyd.

Pam mae hyn yn bwysig:

- Yn adeiladu system wydn, addasadwy sy’n gallu ymateb i alw’r dyfodol
- Yn gwella profiad staff, cadw a chynhyrchiant
- Yn galluogi gofal mwy personol, hygyrch ac amserol
- Yn gwneud defnydd gwell o sgiliau ac adnoddau drwy wasanaethau craff, digidol
- Yn cefnogi cynaliadwyedd hirdymor a gwell canlyniadau

Gweithredu: Dylai Cymru:

- Buddsoddi mewn sgiliau digidol, arweinyddiaeth drawsnewidiol a gallu newid ar draws y gweithlu.
- Defnyddio data i gyd-ddylunio modelau gofal newydd gyda staff, pobl a chymunedau.
- Sefydlu fframwaith cenedlaethol atebol i fabwysiadu ac ymledu arloesi’n gyflym ledled Cymru.
- Mesur yr hyn sy’n bwysig, gan sicrhau bod data a mesurau perfformiad yn cefnogi canlyniadau iechyd.

Ein neges: Rhaid inni symud i ffwrdd o wneud yr un peth a disgwyl canlyniadau gwahanol. Mae hyn yn gofyn am amgylchedd cefnogol lle rydym yn gweithio gyda’n gilydd i reoli risg, manteisio ar gyfleoedd a gyrru newid systemig.

MAE’R DYFODOL YN DECHRAU NAWR

Mae gan Gymru gyfle i lunio dyfodol lle mae iechyd a lles nid yn unig yn cael eu diogelu ond yn cael eu hadfywio ar gyfer cenedlaethau i ddod. Mae’r heriau sy’n wynebu ein system iechyd a gofal yn sylweddol, ond nid ydynt yn anorchfygol. Drwy ganolbwyntio ar yr hyn sy’n wirioneddol bwysig — cadw pobl yn iach, defnyddio ein hadnoddau’n ddoeth ac ail-lunio iechyd a gofal o amgylch anghenion pobl — gall Cymru adeiladu system decach, gynaliadwy ac yn fwy gwydn.

Credwn, drwy weithio gyda’n gilydd ar draws cymunedau, sectorau a llywodraeth, y gall Cymru arwain y ffordd unwaith eto, yn union fel y gwnaeth Aneurin Bevan wrth osod sylfeini’r GIG. Drwy ddal ati i feithrin yr un ysbryd o uchelgais, gweledigaeth a phwrpas ar y cyd, gallwn greu system iechyd a gofal gynaliadwy sy’n wirioneddol addas ar gyfer y dyfodol.

Mae Comisiwn Bevan yn barod i gefnogi’r ymdrech genedlaethol hon gyda mewnwelediad annibynnol, syniadau beiddgar, trosi meddwl yn ymarfer ac ymrwymiad diwyro i ofal doeth a theg.

Mae iechyd yn Bwysig. Mae’r Dyfodol yn Bwysig. Nawr yw’r Eiliad i Weithredu.